

ОЦЕНКА НА ДОПУСТИМИТЕ КАПИТАЛОВИ ВЛОЖЕНИЯ ЗА ВНЕДРЯВАНЕ НА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА УЛИЧНИ ОСВЕТИТЕЛНИ УРЕДБИ ПРИ ПРЕДВАРИТЕЛНО ОПРЕДЕЛЕН СРОК НА НЕЙНОТО ОТКУПУВАНЕ

Ради Пипев

Минно-геоложки университет „Св. Иван Рилски“, София 1700, radi.pipev@mail.bg

РЕЗЮМЕ. В доклада се прави оценка на допустимите капиталови вложения за внедряване на система за управление на улични осветителни уредби при предварително определен срок на нейното откупуване.

ASSESSMENT OF THE ALLOWABLE CAPITAL INVESTMENTS FOR THE IMPLEMENTATION OF A MANAGEMENT SYSTEM FOR STREET LIGHTING SYSTEMS IN A PREDEFINED PERIOD OF ITS REDEMPTION

Radi Pipev

University of Mining and Geology "St. Ivan Rilski", 1700 Sofia; radi.pipev@mail.bg

ABSTRACT. The report assesses the allowable capital investments for the implementation of a management system for street lighting systems in a predetermined period of its redemption.

Въведение

С настоящия доклад е направен опит да се оценят допустимите капиталови вложения (ДКВ) за внедряване на система за управление на улични осветителни уредби (СУ-УОУ) при предварително определен срок на нейното откупуване.

В този материал е прието, че ДКВ са само допълнителните разходи направени за нуждите на управлението.

При изчисленията не е отразена нетната настояща стойност.

ДКВ са разгледани при използване в УОУ на три вида светлинни източници (СИ) – LED, МХЛ и НЛВН.

За нуждите на доклада предварително са определени оптималните мощности на използваните СИ за три вида типови улици, при оптимални междустълббия, височини на окачване, наклон на осветителите и дължини на рогатките, удовлетворяващи изискванията на светлотехнически класове (СК) МЕ6, МЕ5 и МЕ4а/б.

В доклада са използвани следните означения и формули:

P_1 – оптимална мощност на СИ удовлетворяваща изискванията на определен светлотехнически клас [W];

$K_{P, \text{дим}}$ – коефициент на мощност при димиране на СИ на 50% ($\Phi=50\%$, Φ_n) [%];

ΔP_1 – икономисана мощност при димиране на СИ [W];

$T_{\text{г, дим}}$ – годишно време на работа на СИ в режим на димиране [h/г.];

$C_{e, \text{ср}}$ – средна цена на електрическата енергия с включен в нея ДДС в периода на действие на УОУ през денонощието [лв./kW.h];

$K_{\text{уег}}$ – коеф. на годишно нарастване на ел. енергия [%];

$T_{\text{отк}}$ – срок на откупуване на направената инвестиция (капиталови вложения) за внедряване на СУ-УОУ за дадена УОУ [год.];

$\Delta C_{\text{ег, 1}}$ – годишна икономия от разходи за електроенергия при използване на димиране за един СИ [лв./СИ];

$\Delta K_{1, \text{доп}}$ – ДКВ за внедряване на управление на един СИ при определен всеки един от предните параметри [лв./СИ];

$\Delta K_{\text{доп}}$ – ДКВ за внедряване на управление на едно табло за улично осветление (Т-УО) при определен бр. СИ захранвани от това табло [лв./Т-УО];

$N_{\text{СИТ-УО}}$ – Брой на СИ захранвани от едно табло (Т-ТО) [бр.],

където:

$$\Delta P_1 = (1 - K_{P, \text{дим}}) \cdot P_1;$$

$$T_{\text{г, дим}} = 2100 \text{ h/г.};$$

$$C_{e, \text{ср}} = 0,113 \text{ лв./kW.h};$$

$$K_{\text{уег}} = 6 \%;$$

$$\Delta C_{\text{ег, 1}} = \Delta P_1 \times T_{\text{г, дим}} \times C_{e, \text{ср}} \text{ [лв.]};$$

$$\Delta K_{1, \text{доп}} = T_{\text{отк}} \times \Delta C_{\text{ег, 1}} \text{ [лв.]};$$

$$\Delta K_{\text{доп}} = T_{\text{отк}} \times \Delta C_{\text{ег, 1}} \text{ [лв.]}.$$

Допустими капиталови вложения за внедряване на СУ-УОУ при използване на LED като СИ в УОУ

ДКВ за внедряване на СУ-УОУ при използване на LED като СИ в УОУ удовлетворяващи изискванията на СК МЕ6

В таблица 1, като са взети в предвид посочените подолу параметри, са показани ДКВ за внедряване на СУ-УОУ при използване на LED като СИ в УОУ удовлетворяващи изискванията на СК МЕ6 при различен срок на откупуване и различен брой на СИ в УОУ.

$$P_1 = 24 \text{ W}$$

$$K_{P, \text{дим.}} = 40 \% (\Phi = 50\% \cdot \Phi_n)$$

$$\Delta P_1 = 14,4 \text{ W}$$

Таблица 1.

Т _{отк.} [год.]	ΔЦ _{ег.1} [лв.]	ΔК _{1,доп.} [лв./СИ]	ΔК _{доп.} [лв./Т-УО]				
			N _{СИТ-УО} [бр. СИ/Т-УО]				
			20	25	30	35	40
1	3,42	3,42	68,34	85,43	102,51	119,60	136,68
2	7,04	14,08	281,57	351,96	422,36	492,75	563,14
3	10,88	32,64	652,72	815,91	979,09	1142,27	1305,45
4	14,95	59,79	1195,89	1494,86	1793,83	2092,80	2391,77
5	19,26	96,31	1926,26	2407,83	2889,39	3370,96	3852,52

ДКВ за внедряване на СУ-УОУ при използване на LED като СИ в УОУ удовлетворяващи изискванията на СК МЕ5

В таблица 2, като са взети в предвид посочените подолу параметри, са показани ДКВ за внедряване на СУ-УОУ при използване на LED като СИ в УОУ удовлетворяващи изискванията на СК МЕ5 при различен срок на откупуване и различен брой на СИ в УОУ.

$$P_1 = 47 \text{ W}$$

$$K_{P, \text{дим.}} = 40 \% (\Phi = 50\% \cdot \Phi_n)$$

$$\Delta P_1 = 28,2 \text{ W}$$

Таблица 2

Т _{отк.} [год.]	ΔЦ _{ег.1} [лв.]	ΔК _{1,доп.} [лв./СИ]	ΔК _{доп.} [лв./Т-УО]				
			N _{СИТ-УО} [бр. СИ/Т-УО]				
			20	25	30	35	40
1	6,69	6,69	133,84	167,30	200,76	234,22	267,67
2	13,79	27,57	551,41	689,26	827,11	964,97	1102,82
3	21,30	63,91	1278,25	1597,82	1917,38	2236,94	2556,50
4	29,27	117,10	2341,95	2927,43	3512,92	4098,40	4683,89
5	37,72	188,61	3772,26	4715,33	5658,40	6601,46	7544,53

ДКВ за внедряване на СУ-УОУ при използване на LED като СИ в УОУ удовлетворяващи изискванията на СК МЕ4a/b

В таблица 3, като са взети в предвид посочените подолу параметри, са показани ДКВ за внедряване на СУ-УОУ при използване на LED като СИ в УОУ удовлетворяващи изискванията на СК МЕ4a/b при различен срок на откупуване и различен брой на СИ в УОУ.

$$P_1 = 69 \text{ W}$$

$$K_{P, \text{дим.}} = 40 \% (\Phi = 50\% \cdot \Phi_n)$$

$$\Delta P_1 = 41,4 \text{ W}$$

Таблица 3

Т _{отк.} [год.]	ΔЦ _{ег.1} [лв.]	ΔК _{1,доп.} [лв./СИ]	ΔК _{доп.} [лв./Т-УО]				
			N _{СИТ-УО} [бр. СИ/Т-УО]				
			20	25	30	35	40
1	9,82	9,82	196,48	245,61	294,73	343,85	392,97
2	20,24	40,48	809,52	1011,89	1214,27	1416,65	1619,03
3	31,28	93,83	1876,58	2345,73	2814,87	3284,02	3753,17
4	42,98	171,91	3438,18	4297,72	5157,26	6016,81	6876,35
5	55,38	276,90	5538,00	6922,51	8307,01	9691,51	11076,01

Допустими капиталови вложения за внедряване на СУ-УОУ при използване на МХЛ като СИ в УОУ

ДКВ за внедряване на СУ-УОУ при използване на МХЛ като СИ в УОУ удовлетворяващи изискванията на СК МЕ6

В таблица 4, като са взети в предвид посочените подолу параметри, са показани ДКВ за внедряване на СУ-УОУ при използване на МХЛ като СИ в УОУ удовлетворяващи изискванията на СК МЕ6 при различен срок на откупуване и различен брой на СИ в УОУ.

$$P_1 = 35 \text{ W}$$

$$K_{P, \text{дим.}} = 60 \% (\Phi = 50\% \cdot \Phi_n)$$

$$\Delta P_1 = 14 \text{ W}$$

Таблица 4

Т _{отк.} [год.]	ΔЦ _{ег.1} [лв.]	ΔК _{1,доп.} [лв./СИ]	ΔК _{доп.} [лв./Т-УО]				
			N _{СИТ-УО} [бр. СИ/Т-УО]				
			20	25	30	35	40
1	3,32	3,32	66,44	83,06	99,67	116,28	132,89
2	6,84	13,69	273,75	342,19	410,62	479,06	547,50
3	10,58	31,73	634,59	793,24	951,89	1110,54	1269,19
4	14,53	58,13	1162,67	1453,33	1744,00	2034,67	2325,34
5	18,73	93,64	1872,76	2340,94	2809,13	3277,32	3745,51

ДКВ за внедряване на СУ-УОУ при използване на МХЛ като СИ в УОУ удовлетворяващи изискванията на СК МЕ5

В таблица 5, като са взети в предвид посочените по-долу параметри, са показани ДКВ за внедряване на СУ-УОУ при използване на МХЛ като СИ в УОУ удовлетворяващи изискванията на СК МЕ5 при различен срок на откупуване и различен брой на СИ в УОУ.

$P_1 = 50 \text{ W}$
 $K_{P, \text{дим.}} = 60 \% (\Phi=50\%.\Phi_n)$
 $\Delta P_1 = 20 \text{ W}$

Таблица 5

Т _{отк.} [год.]	ΔЦ _{ег.1} [лв.]	ΔК _{1,доп.} [лв./СИ]	ΔК _{доп.} [лв./Т-УО]				
			N _{СИ/Т-УО} [бр. СИ/Т-УО]				
			20	25	30	35	40
1	4,75	4,75	94,92	118,65	142,38	166,11	189,84
2	9,78	19,55	391,07	488,84	586,61	684,37	782,14
3	15,11	45,33	906,56	1133,20	1359,84	1586,48	1813,12
4	20,76	83,05	1660,95	2076,19	2491,43	2906,67	3321,91
5	26,75	133,77	2675,36	3344,21	4013,05	4681,89	5350,73

ДКВ за внедряване на СУ-УОУ при използване на МХЛ като СИ в УОУ удовлетворяващи изискванията на СК МЕ4а/б

В таблица 6, като са взети в предвид посочените по-долу параметри, са показани ДКВ за внедряване на СУ-УОУ при използване на МХЛ като СИ в УОУ удовлетворяващи изискванията на СК МЕ4а/б при различен срок на откупуване и различен брой на СИ в УОУ.

$P_1 = 70 \text{ W}$
 $K_{P, \text{дим.}} = 60 \% (\Phi=50\%.\Phi_n)$
 $\Delta P_1 = 28 \text{ W}$

Таблица 6

Т _{отк.} [год.]	ΔЦ _{ег.1} [лв.]	ΔК _{1,доп.} [лв./СИ]	ΔК _{доп.} [лв./Т-УО]				
			N _{СИ/Т-УО} [бр. СИ/Т-УО]				
			20	25	30	35	40
1	6,64	6,64	132,89	166,11	199,33	232,55	265,78
2	13,69	27,37	547,50	684,37	821,25	958,12	1095,00
3	21,15	63,46	1269,19	1586,48	1903,78	2221,08	2538,37
4	29,07	116,27	2325,34	2906,67	3488,00	4069,34	4650,67
5	37,46	187,28	3745,51	4681,89	5618,27	6554,64	7491,02

Допустими капиталови вложения за внедряване на СУ-УОУ при използване на НЛВН като СИ в УОУ

ДКВ за внедряване на СУ-УОУ при използване на НЛВН като СИ в УОУ удовлетворяващи изискванията на СК МЕ6 и МЕ5

В таблица 7, като са взети в предвид посочените по-долу параметри, са показани ДКВ за внедряване на СУ-УОУ при използване на МХЛ като СИ в УОУ удовлетворяващи изискванията на СК МЕ6 и МЕ5 при различен срок на откупуване и различен брой на СИ в УОУ.

$P_1 = 50 \text{ W}$
 $K_{P, \text{дим.}} = 65 \% (\Phi=50\%.\Phi_n)$
 $\Delta P_1 = 17,5 \text{ W}$

Таблица 7

Т _{отк.} [год.]	ΔЦ _{ег.1} [лв.]	ΔК _{1,доп.} [лв./СИ]	ΔК _{доп.} [лв./Т-УО]				
			N _{СИ/Т-УО} [бр. СИ/Т-УО]				
			20	25	30	35	40
1	4,15	4,15	83,06	103,82	124,58	145,35	166,11
2	8,55	17,11	342,19	427,73	513,28	598,83	684,37
3	13,22	39,66	793,24	991,55	1189,86	1388,17	1586,48
4	18,17	72,67	1453,33	1816,67	2180,00	2543,34	2906,67
5	23,41	117,05	2340,94	2926,18	3511,42	4096,65	4681,89

ДКВ за внедряване на СУ-УОУ при използване на НЛВН като СИ в УОУ удовлетворяващи изискванията на СК МЕ4а/б

В таблица 8, като са взети в предвид посочените по-долу параметри, са показани ДКВ за внедряване на СУ-УОУ при използване на МХЛ като СИ в УОУ удовлетворяващи изискванията на СК МЕ4а/б при различен срок на откупуване и различен брой на СИ в УОУ.

$P_1 = 70 \text{ W}$
 $K_{P, \text{дим.}} = 65 \% (\Phi=50\%.\Phi_n)$
 $\Delta P_1 = 24,5 \text{ W}$

Таблица 8

Т _{отк.} [год.]	ΔЦ _{ег.1} [лв.]	ΔК _{1,доп.} [лв./СИ]	ΔК _{доп.} [лв./Т-УО]				
			N _{СИ/Т-УО} [бр. СИ/Т-УО]				
			20	25	30	35	40
1	5,81	5,81	116,28	145,35	174,42	203,48	232,55
2	11,98	23,95	479,06	598,83	718,59	838,36	958,12
3	18,51	55,53	1110,54	1388,17	1665,81	1943,44	2221,08
4	25,43	101,73	2034,67	2543,34	3052,00	3560,67	4069,34
5	32,77	163,87	3277,32	4096,65	4915,98	5735,31	6554,64

Изводи

От горните таблици се вижда, че допустимите капиталови вложения за внедряване на СУ-УОУ при предварително определен срок на тяхното откупуване, дават ясна представа за това, каква трябва да бъде търсената от инвеститора сборна цена на СУ-УОУ (от различните елементи съставляващи СУ) съотнесена към един СИ ($\Delta K_{1, \text{доп.}}$) или група СИ ($N_{\text{СИ/Т-УО}}$) принадлежащи и управлявани от едно Т-УО ($\Delta K_{\text{доп.}}$), при различни срокове (години) на откупуване.

Логичен е изводът и че при по-големите мощности на СИ допустимите капиталовите вложения могат да бъдат по-големи, защото при въвеждане на СУ-УОУ икономията на енергия е по-голяма в сравнение със случаите при използване на СИ с по-малки мощности, а оттам и срока на откупуване по-кратък. Трябва да се има в предвид обаче, че въпреки, че при по-големите мощности имаме по-големи допустимите капиталовите вложения, респективно по-кратък срок на откупуване, това не означава, че УОУ със СИ с тези мощности като цяло е по-ефективна, тъй като разходите ѝ за енергия през време на периодите, през които СУ-УОУ не упражнява димиране, ще са по-големи от тези в сравнение на това, ако в същата тази УОУ се използват СИ с по-малки мощности. Именно тук огромно значение играе определянето на оптималната мощност на СИ, използван за осветяване на дадена улица причислена към определен светлотехнически клас. Във връзка с последното, трябва да се отбележи факта, че разнообразието на гамата мощности използвани при LED СИ е огромно в сравнение с това използвано при класическите газоразрядните СИ.

Друг важен извод е, че икономически най-целесъобразно е използването на LED СИ в УОУ, тъй като от таблиците ясно се вижда, че допустимите капиталови вложения за внедряване на СУ-УОУ при предварително определен срок на тяхното откупуване, са най-големи именно за тях.

ЛИТЕРАТУРА

- Велинов, К., Р. Пипев. 2012. Икономическа оценка на ефекта от управление на уличното осветление. – *Годишник на МГУ „Св. Иван Рилски“*, том 55, св. III, Механизация, електрификация и автоматизация на мините, 19-21, София.
- Велинов К., декември 2010. Новости в системите за експлоатация и управление на уличното осветление. – *Национален семинар „Новости в осветителната техника“*, МГУ „Св. Иван Рилски“, София.
- Велинов, К., В. Войводов. 2012. Модернизация на кълбов фотометър с цифрови фотосензори. – *Годишник на МГУ „Св. Иван Рилски“*, том 55, св. III, Механизация, електрификация и автоматизация на мините, 22-25, София.
- БДС EN 13201-2:2003. Осветление на улици. Технически изисквания.
- Велинов, К., В. Василев. 2012. Повишаване на ефективността на уличното осветление. – *Годишник на МГУ „Св. Иван Рилски“*, том 55, св. III, Механизация, електрификация и автоматизация на мините, 15-18, София.
- Велинов К., юни 2013. Еволюция в развитието на българските светодиодни осветители. – Научно-приложен семинар и изложба на тема „Светодиодно осветление“, Център за международни срещи (Немската къща), ТУ-София, София.